

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVII, broj 50

14. prosinca 2017.

cijena 200 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

Predaja maturalnih vrpci u „Krleži”

7. stranica

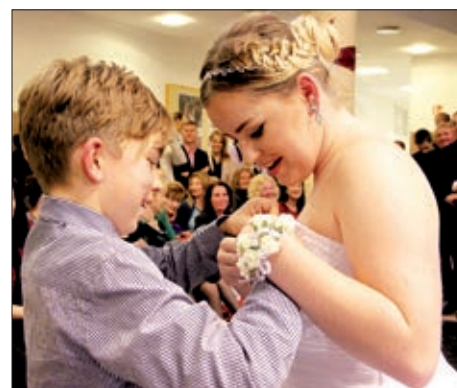
HDS-ova skupština

3. stranica

Croatiada

4. – 5. stranica

Predaja maturalnih vrpci u HOŠIG-u

10. stranica

Komentar

Nije pitanje novca

Vječna je tema u našoj zajednici kako se može očuvati nacionalna samosvijest, dok se raspravlja o tome, ima i ljudi kojima je to važno. Na susretu načelnika hrvatskih naselja u organizaciji Hrvatske državne samouprave također je potaknuta tema i očito načelnicima koji su pribivali njemu važno je očuvanje nacionalne samobitnosti u njihovu mjestu. Na tome je susretu više puta rečeno „Očuvanje identiteta nije pitanje novca“, ali problematika je mnogo sažetija od toga. Možda bi trebalo biti tako, ali budimo iskreni, u današnjem svijetu na sve utječe novac, tako i na to. Bilo je vrijeme (prije 60 – 70 godina) kada su ljudi živjeli u mnogo skromnijim uvjetima ne razmišljajući o samosvijesti, nego posve im je bilo prirodno razgovarati na jeziku svojih predaka. Ljudi koji se nisu zadovoljili skromnim životom, željeli bolji, učiti bili su primorani usvojiti jezik i kulturu većinskog naroda, jedino su na taj način mogli postići svoje ciljeve. Naravno, to ne znači da su trebali zaboraviti i svoj materinski jezik, izgubiti svoju narodnosnu samosvijest, ali mnogi su to žrtvovali zbog višega standarda (novac). I danas je slično stanje, samo otežava i to da mladi već ni u obitelji ne usvoje narodnosni jezik, taj su zadatak preuzele narodnosne odgojno-obrazovne ustanove, ako ih uopće ima u naselju. Gore je stanje u malim naseljima gdje nema ni ustanove ni radnih mjesta u blizini. Mnogi odlaze „truhom za kruhom“ (novac), a često je to i inozemstvo ili mjesto u potpuno drugoj sredini. Ako nema ustanove, a roditelji žele da njihovo dijete dobije taj odgoj, primoran je plaćati putovanje pa time i druge troškove školovanja (novac). Naučiti jezik u obitelji odista ne stoji ništa, ali kada već ni roditelji ne znaju jezik, ne mogu ni dijete naučiti. Narodnosni dječji vrtić jedna je od mogućnosti da već od male dobi uče materinski jezik (zamjenjujući roditelje), međutim na susretu mnogi su načelnici izrazili nezadovoljstvo glede učenja jezika u dječjim vrtićima, bez obzira što njihovi djelatnici imaju narodnosni dodatak (novac), možda i jezični (novac). Čini se da u tome slučaju samobitnost, identitet odista nije pitanje novca. Danas se narodnosni jezik većinom ne usvaja u obitelji, što bi bilo besplatno i najučinkovitije, nego organizirano u ustanovama čije održavanje pitanje je novca. U tome država mnogo pomaže, ali to neće biti dovoljno u očuvanju nacionalne svijesti ako nema ljubavi prema svojem.

Beta

Glasnikov tjedan

Narodnosni odbor Mađarskog parlamenta podnio je dvije samostalne inicijative, prijedlog promjene Zakona o narodnostima i Zakona o javnom obrazovanju. Narodnosni glasnogovornici kojima se u svojim javnim nastupima i izjavama pridružuju i predsjednici državnih narodnosnih samouprava 13 zakonom priznatih nacionalnih zajednica u Mađarskoj, zadovoljni su potporom koju dobivaju iz državnoga proračuna i koja se od 2014. godine iz godine u godinu povećava, te će u 2018. godini iznositi više od deset milijarda forinta, 10,4 milijarde. Potpora je to kako za održavanje ustanova u održavanju samoupravnih tijela narodnosnih zajednica tako za projekte, za civilnu sferu, kulturne i ine programe te rad i djelovanje samouprava na lokalnoj, teritorijalnoj i državnoj razini. U posljednjih nekoliko mjeseci 2017. godine, neposredno pred nastupajuće parlamentarne izbore u proljeće 2018. Narodnosni odbor Mađarskog parlamenta dao je tri samostalna prijedloga za raspravu i usvajanje.

Prvi je potpori građanskoj inicijativi Minority SafePack kojima se na razini EU-a štite europske manjine, odnosno regionalni i manjinski jezici koji je prijedlog Mađarski parlament i usvojio. Ovih su dana podnijete dvije samostalne inicijative, prijedlog promjene Zakona o narodnostima (2011. évi CLXXIX), i prijedlog promjene Zakona o javnom obrazovanju (2011. évi CXC). Prijedlog promjene Zakona o narodnostima predan je još u lipnju, ali od tada su obavljena daljnja usuglašavanja, početne su želje smanjene, a bilo je i razmišljanja u formiranju prijedloga koji se tiču izbornoga zakona.

Današnji prijedlog uključuje: kulturnu

autonomiju glede škola u kojima 75 % učenika sudjeluje u narodnosnoj nastavi (dosada je bilo 100 %), olakšavanje položaja mjesnih i teritorijalnih narodnosnih samouprava kao održavatelja narodnosnih institucija, škola, materijalna i nematerijalna sredstva prenijeti na održavatelje narodnosnih ustanova javnog obrazovanja i kulture s potpisivanjem ugovora o upravljanju imovinom. Narodnosni zastupnici mogu biti zastupnici u isto vrijeme na tri razine, lokalnoj, teritorijalnoj i državnoj, ako je u biračkom popisu na dan objave datuma izbora upisano 100 birača, neka se bira peteročlano zastupničko tijelo. Mjesna samouprava mjesnoj narodnosnoj samoupravi neka osigura besplatnu uporabu prostorija u razdoblju od 32 sata

te trebaju pružiti informacije i osigurati osoblje za administrativne zadatke. Povećati gornji množitelj naknade (primanja) predsjednicima državnih samouprava i predsjednicima teritorijalnih i lokalnih samouprava, kod državnih predlaže se množiteljska gornja granica osamnaest umjesto sadašnje dvanaest, kod teritorijalnih od četiri ili šest puta, a kod mjesnih dva puta.

Prijedlog promjena Zakona o narodnostima

dotiču se i odnosa glasnogovornika i državnih manjinskih samouprava, proširuju se mogućnosti održavanja kontakata, glasnogovornici mogu sudjelovati na sjednicama državnih samouprava, jednako kao i predsjednici državnih samouprava na sjednicama Narodnosnog odbora. Kod prijedloga promjene Zakona o javnom obrazovanju predlaže se znatno povećanje narodnosnog dodatka narodnosnim pedagogima, poradi zadržavanja narodnosnih pedagoga i jačanja njihova „poštovanja“, kao i poticanja broja sudionika u narodnosnom odgojiteljskom obrazovanju. Opća rasprava bila je 30. studenoga u mađarskom Parlamentu a sve parlamentarne stranke podržale su prijedlog zakonskih promjena, koje će po najavama biti vjerojatno izglasane početkom ovog tjedna.

Branka Pavić Blažetin

HDS-ova redovita skupština i javna tribina u Starome Gradu

Prihvaćen Plan rada za 2018. godinu

Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu, 18. studenoga 2017. godine, na dan Državnog dana Hrvata, u prostorijama UFM Arene u Starome Gradu održana je redovita sjednica i godišnja javna tribina Skupštine Hrvatske državne samouprave (HDS). Budući da se od 23 skupština pozivu odazvalo 18, utvrđen je kvorum. Budući da nije bilo drugih prijedloga, Skupština je jednoglasno prihvatila pismeno predloženi dnevni red. Dodajmo kako je početkom studenog u svezi s Planom rada za 2018. održana i zajednička sjednica skupštinskih odbora.

Već po običaju, sjednica je započela predsjednikovim izvješćima o radu između dviju sjednica Skupštine, o izvršenju odluka kojima je rok istekao, te o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. U svojoj usmenoj dopuni HDS-ov predsjednik Ivan Gugan naglasio je da je u proteklom razdoblju bilo mnogo hrvatskih sadržaja diljem Mađarske, od Bačke do Gradišća, i kulturnih događanja, među njima i onih u organizaciji Državne samouprave, primjerice MIKROFON u Petrovom Selu, nadalje Susret bunjevačkih Hrvata bez granica u Gari, također i raznih susreta. Posebno je istaknuo susrete s predsjednikom Hrvatskog sabora Gordanom Jandrokovićem, kojemu su još pribivali i parlamentarni glasnogovornik Hrvata Mišo Hepp i predsjednik Saveza Hrvata Joso Ostrogonac. Kako uz ostalo reče, bio je to uobičajeni sastanak na kojem su ukratko iznijeli aktualni položaj Hrvata u Mađarskoj, neka razmišljanja i uspjehe, te zahtjeve prema Republici Hrvatskoj. Jednako tako susreli su se i s predsjednikom Parlamenta Bosne i Hercegovine, na njezinu poticaj, pri čemu je izražena obostrana želja za suradnjom. Osim toga dobili su obavijest da će se provesti državni nadzor u Hrvatskoj školi Miroslava Krleže. HDS-ova dopredsjednica Angela Šokac Marković dodala je da su nedavno sudjelovali i na Danima Balinta Vujkova u Subotici gdje su čuli vrsna predavanja i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, te na obilježavanju 25. obljetnice Mohačke šokačke čitaonice. Parlamentarni glasnogovornik Mišo Hepp pak dodao je da su ovih dana 35. obljetnicu obilježili Hrvatski klub i Hrvatski pjevački zbor Augusta Šenoae. Uz narečene usmene dopune, Skupština je jednoglasno prihvatila predsjednikova izvješća.

Kostur HDS-ova Plana rada za 2018. godinu onakav je kakav je bio i lani, dakle uz već redovite priredbe s nekim manjim izmjenama, reče uvodno predsjednik Ivan Gugan. Međutim, kako još reče, bilo je i dva-tri nova prijedloga koji su uvršteni u Plan rada. Tako i utemeljenje jednoga radnog tijela glede hrvatskoga školstva u Mađarskoj, o čemu će se raspravljati na sljedećoj skupštini, a budući da se povećava broj djece u hrvatskome vrtiću u Sambotelu, morat će se proširiti broj zaposlenih. Na upit skupština Stjepana Blažetina naglašeno je da je u plan Odbora za kulturu uvršteno i Raspisivanje natječaja za objavljivanje hrvatskih rukopisa. Skupštinar Silvestar Balić o utemeljenju narečenoga stručnog odbora, uz ostalo, izrazio je mišljenje na temelju postojećega stanja da je slaba prisutnost hrvatskoga jezika na komunikativnoj razini, i to posebno u mlađih naraštaja. Dakako, na tome najviše može uraditi školstvo Hrvata u Mađarskoj. Dakle, mora se pristupiti rješavanju toga pitanja, pitanje je samo na koji način i kada. Pritom je naglasio važnost suradnje s hrvatskim ustanovama u Hrvatskoj, prije svega sa stručnjacima koji rade u struci, metodičarima, svakako i s našim stručnjacima koji rade u nastavi. Joso Ostrogonac uz ostalo istaknuo je da je Odbor za odgoj i obrazovanje podržao njegov prijedlog. Uz usme-

Angela Šokac Marković, Ivan Gugan i Joso Solga

ne dopune, Skupština je jednoglasno prihvatila HDS-ov Plan rada za 2018. godinu.

Bez rasprave, Skupština je jednoglasno usvojila i odluku o Planu unutarnjeg nadzora za 2018. godinu.

S obzirom na obračun normativa obrazovnih ustanova i na obvezu vraćanja sredstava, na dobivenu potporu Hrvatske škole Miroslava Krleže za prekogranični projekt na više godina, te na promjene među stavkama u proračunu Državne samouprave i ustanova, Skupština je jednoglasno prihvatila Izmjene i dopune Proračuna HDS-a, ureda i ustanova za 2017. godinu.

S narečenim izmjenama HDS-ov Proračun za 2017. godinu prihvaćen je s jednakim prihodima i rashodima u iznosu od 1 525 938 040 forinta. Prihodi za djelovanje prihvaćeni su u iznosu od 1 225 459 224 forinta, od toga na teret ostatka novca iz prethodne godine 84 611 582 forinta. Rashodi za djelovanje utvrđeni su u iznosu od 1 225 459 224 forinta, od toga za osobne izdatke 563 243 243 forinta, doprinos na osobne i socijalne izdatke 134 281 417 forinta, razni drugi izdatci za djelovanje 151 379 221 forinta, razne druge naknade 2 000 000 forinta, opća pričuva 28 358 422 forinta, te namjenska pričuva 34 200 000 forinta. Prihodi za ulaganje utvrđeni su u iznosu od 316 612 380 forinta, od toga 124 007 264 na teret ostatka novca i likvidnog kredita. Rashodi za ulaganja utvrđeni su pak u iznosu od 316 612 380 forinta, od toga za ulaganja 172 150 029, za obnovu 111 549 517, a za ulaganja u ustanovama 3 912 834 forinta.

Na kraju je jednoglasno usvojena i odluka o naknadi za topli obrok Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže.

Sjednica je bila ujedno i godišnja javna tribina na kojoj mogu građani, zastupnici hrvatskih ustanova, hrvatskih udruga registriranih u Mađarskoj, postaviti pitanja te dati prijedloge u vezi s narodnosnim javnim poslovima. Budući da nije bilo pitanja, mišljenja i prijedloga, skupština je zaključena. MCC

Deseto Državno predstavljanje u izlaganju projektnih tema

Boje, okusi, glasovi, pokreti...

U organizaciji Hrvatske državne samouprave odnosno njezina Odbora za odgoj i obrazovanje, 22. studenog u Santovu je održano već redovito, jubilarno 10. Predstavljanje u izlaganju projektnih tema. Posrijedi je jedan od najuspješnijih HDS-ovih projekata u okviru Croatiade na kojem se ove godine predstavilo umalo stotinu učenika u pratnji svojih nastavnika mentora.

Nakon svečanog otvorenja, pozdravnih riječi ravnatelja santovačke Hrvatske škole Jose Šibalina i predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana, predstavile su se učeničke skupine iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj, od Bačke do Gradišća i Budimpešte. Na ovogodišnjem predstavljanju sudjelovalo je 11 škola, i dvojezičnih i onih s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika: budimpeštanski HOŠIG (s naslovom *Duša Hrvatska*), Hrvatsko-mađarska narodnosna dvojezična osnovna škola Petrovoga Sela (*Naše vridnosti*), Pečuška Hrvatska škola Miroslava Krležje (*Kako do boja, okusa, glasova i pokreta u Hrvatskoj školi Miroslava Krležje*), martinačka Osnovna škola (*Blago iz škrinje*), keresturska Osnovna škola Nikole Šubića Zrinskog (*Boje, okusi, glasovi i pokreti u pomurskim svatovima*), lukoviška Osnovna škola (*Vilin dar*), šeljinska Osnovna škola Géze Kissa (*Šarolikosti Podravine*), salantska Osnovna škola (*Markovo u Salanti*), Fancška osnovna škola iz Baje (*Nošnja, ples, glazba, jelo bunjevačkih Hrvata na Fancagi*), i santovačka Hrvatska osnovna škola (*Hr-*

1

2

3

4

5

vatska narodna nošnja u Santovu) i koljnofska Osnovna škola Mihovil Naković (Koljnofopis).

Ovogodišnja tema „Boje, okusi, glasovi i pokreti“, potaknula je učeničke družine i njihove učitelje mentore na kreativnost koja je iskazana u predstavljanju narodnih tradicija i običaja, kroz pjesmu, kazivanje stihova, ples, glazbu uz projekciju, audio-vizualne zapise, intervju i razne prikaze. Nisu nedostajala ni pučka jela i kolači čime su pogošćeni uzvanici i sudionici.

Na kraju je HDS-ova dopredsjednica *Angela Šokac Marković* izrazila zadovoljstvo izloženim projektnim temama, te čestitala svim sudionicima učenicima, jednako kao i njihovim mentorima koji su, kako pri tome reče, na svoj poseban način prišli obradbi zadane teme, te pripremili zanimljiva i zabavna izlaganja, pridonoseći tako očuvanju bogate običajne i kulturne baštine hrvatskih krajeva u Mađarskoj. Svim su školama uručene spomenice, a učenicima skromni darovi. Školama je darove podijelila i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Haluga, koja je svojom nazočnošću uveličala državnu priredbu. S. B.

1. Budimpeštanski HOŠIG
2. Pečuška Hrvatska škola Miroslava Krleže
3. Hrvatsko-mađarska narodnosna dvojezična osnovna škola Petrovoga Sela
4. Martinačka Osnovna škola
5. Lukoviška Osnovna škola (Vilin dar)
6. Keresturska Osnovna škola Nikole Šubića Zrinskog
7. Fančaška osnovna škola iz Baje
8. Osnovna škola Mihovil Naković Koljnof
9. Santovačka Hrvatska osnovna škola
10. Šeljinska Osnovna škola Géze Kissa
11. Salantska Osnovna škola

Usavršavanje pedagoga bačke regije u Baji

Ne oglašujmo se na glasove i potrebe nastavnika!

Viša lektorica Odsjeka za hrvatski jezik bajske Učiteljske škole

U Baji se 23. studenoga 2017. godine, u organizaciji Odsjeka za hrvatski jezik bajske Visoke učiteljske škole, održalo stručno usavršavanje pedagoga pod vodstvom predavačice Zorice Jurčević, lektorice hrvatskoga jezika. Okupilo se 20 nastavnika i odgojitelja, koji su imali priliku raditi s tekstovima hrvatske dječje književnosti te uvidjeti metodičke mogućnosti njihove primjene u nastavnome procesu. Lektorica je prikazala i određene igre te didaktičke materijale kojima se može poučavati ili ponavljati vokabular, što je bitno za stvaranje dinamike nastavnih sati. Sudionici su na kraju i kroz grupni rad upoznali određene dječje slikovnice, na kojima su, putem zadataka, iskazali svoje vještine metodičkoga pristupa, razradbu motivacije, transformativnoga dijaloga i aktivnosti.

Teme su bile usmjerene na tekstove dječje književnosti i metodičke pristupe, a unutar toga se uklopila i tema dvojezičnosti, s naglaskom na potrebu što većeg izlaganja djece hrvatskome jeziku. Progovorilo se i o problemima poučavanja hrvatskoga jezika, gdje su sudionici isticali nezadovoljstvo postojećim udžbenicima i priručnicima, odnosno njihova neprilagođenost tre-

nutnoj situaciji hrvatskih škola u Mađarskoj.

Ako se podsjetimo još jednom na činjenicu da su upravo nastavnici i odgojitelji ti koji, u većini, jedini još prenose hrvatski jezik djeci, onda svakako treba razmisliti o njihovim potrebama. Njihov se glas treba i mora čuti! U njih se treba ulagati i omogućiti im što kvalitetniji rad u odgojno-obrazovnim ustanovama, kako bi i znanje djece bilo bolje. Budući da su rezultati nedavnog istraživanja kompetencija učenika 8. razreda u po-

Na bajske Učiteljske škole

znavanju hrvatskoga jezika bili iznimno loši, ne treba bježati od problema, nego ih pronaći kako bismo krenuli koracima naprijed. Možda bi prvi koraci trebali biti usmjereni prema novim udžbenicima i priručnicima, koji bi usmjeravali nastavnike i djecu prema funkcionalnoj i komunikacijskoj razini hrvatskoga jezika. To je ono što na kraju i želimo – djecu koja govore hrvatski jezik tečno, a prije svega – ponosno!

Zorica Jurčević

Hrvatski dan Fančaške osnovne škole

U Fančaškoj osnovnoj školi u Baji 1. prosinca priređen je već uobičajeni Hrvatski dan. Kako nas je uz ostalo obavijestila učiteljica hrvatskoga jezika Marija Prodan, ujedno i glavna organizatorica, svečanost je počela polaganjem vijenca ispred spomen-ploče postavljene na školskoj zgradi u spomen fančaškomu pjesniku Stipanu Grgiću Krunoslavu. Okupljene učenike pozdravio je ravnatelj Antun Guban, uz prigodne riječi o životu i djelu narečenoga pjesnika. Učenice nižih razreda koje su bile najbolje na natjecanju, kazivale su prigodne stihove. Nakon toga okupili su se u školskoj sportskoj dvorani gdje su učenici viših razreda kazivali stihove, a zatim su prikazali projektnu temu izvedenu u Santovu pod naslovom Običaj Bunjevaca, nošnja, jelo... te su kušali tradicijsko bunjevačko jelo papule, namazano na kruh. U nastavku je održano natjecanje učeničkih družina na temu „Zima“ u četiri kategorije, od 1. do 8. razreda, a bilo je i zabavnih sadržaja poput plesa s jabukom. Hrvatski je dan završen proglašenjem rezultata.

S. B.

PREDAJA MATURALNIH VRPCI U „KRLEŽI“

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu „Miroslav Krleža“ 1. prosinca održana je svečanost predaje maturalnih vrpca učenicima 12. razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže. Svečani su program pripremili učenici 11. A i B razreda sa svojim razrednicama Janjom Živković Mandić i Josipom Verigom. Ovogodišnji su maturanti: Ádám Almási, Bernadett Bajusz, Anett Bozsánovics, Maja Bozsánovics, Iván Bence Fodor, Tamás Fűri, Zvonimir Guban, Maura Magdolna Hevesi, Zita Horváth, Jordan Jovanović, Valentino Karanfilovski, Valér Keszthelyi, Kitti Liliom, Blanka Ludas, Marko Mándity, Dávid Mijić, Gianluca Poletto, Miljan Popadić, Ana Marija Potonjac, Nataša Ranisavljević, Andrijana Ristovski, Patrik Talabár, Anett Sándor, Valéria Simon, Szlaven Szabó, Alexander Vidojković i Lucija Zeba. Njihov razrednik je Gábor Gáspár.

Nakon uvodnih stihova slijedio je program učenika 11. A i B razreda, pjesma i ples te oproštajni govor koji je pročitala Emilija Dudaš. Stihove ruskoga pjesnika Konstantina Simonova „Čekaj me“ kazivao je Darko Hahner iz 11 B uz glasovirsku pratnju Bernadette Blažetin, a potom je zapjevao zbor 11 razreda uz glasovirsku pratnju Bernadette Blažetin. Program su moderirale učenice Ivana Božanović i Ana Škrilin. Na samom početku programa prozvani su maturanti poimence uz prigodne šaljive stihove (dosjetke). Najsvečaniji trenutak u životu maturanata zasigurno je, uz položenu maturu, povezivanje maturalnih vrpca. Riječi oproštaja maturantima uputio je Luka Laić, učenik 11. B razreda.

Maturantima se obratio ravnatelj škole Gabor Györfvári koji između ostaloga reče: Već u Babiloniji su uklesali u kamen kako je

tadašnja generacija mladih lijena, pokvarena i bezbožna, pa nikada neće postati takvi kakvi bi trebali biti. Znači, već oko tri tisuće godina su problemi isti. Ako to primamo na znanje, moramo prihvatiti činjenicu, da su razlike i zbog toga promjene dovele do toga, da danas živimo u takvim uvjetima, u takvome društvu, a ne na način kao prije tri tisuće godina. Znači, možemo mi biti nezadovoljni, ali budućnost će nam biti takva kakvu će nam stvoriti naša djeca, naši učenici, a naša je zadaća podržavati ih, usmjeravati u kordonima nacionalnih i općih vrednota i zakona koji su iznad interesa aktualnih političkih sila. Ako tako postupimo, vidjet ćemo i sami da vrijedna tradicija i kod mladih će dobiti na težini pa će je i oni sami prenijeti na buduće naraštaje, a napredne, u interesu svih nas nastale inovacije, kojima će oni upravljati, promijenit će i naše živote, pa makar neki misle da oni blage veze nemaju s time.

Dragi maturanti, kao i svake godine, i sada, kod 31. generacije sam sretan što mogu biti sudionik ovoga svečanog čina, kada preuzmete svoje vrpce, koje ćete ponosno nositi na svojoj odjeći. Čestitam vam na preuzetih maturalnim vrpcama.

Maturantima se obratila i generalna konzulica Vesna Haluga koja je potom podijelila poklon-knjige. Ove godine bila je to zbirka pjesnikinje Božice Jelušić koja je osobno i svakomu maturantu uručila svoju zbirku pjesama Skok u dalj.

Slijedio je program učenika 11. A i B razreda X-Miros (natjecanje mladih talenata). Pjesma, ples, produkcija, ocjenjivački sud i proglašenje pobjednika. Potom za maturante dugo očekivani maturalni ples, ples s roditeljima, fotografiranje i osmijesi. Brzo presvlačenje i odlazak na after party izvan školskih prostora.

Branka Pavić Blažetin

Kome zvono zvoni

„Vi ne možete meni reći meni tko sam ja, niti ja mogu reći vama tko ste vi. Ako vi ne poznajete svoje ja, tko će vas to naučiti? Drugi vam mogu dati neko ime i broj, ali vam nikada ne mogu reći tko ste zapravo. To možete jedino vi sami otkriti iznutra.“ Thomas Merton

Veliki katolički mistik, redovnik i filozof Thomas Merton ove riječi zapisao je u svom djelu *Nitko nije otok* (*No Man Is an Island*) 1955. godine. Od kraja Drugog svjetskog rata tada je prošlo deset godina, svijet se ubrzano mijenjao i obnavljao, a svim misliocima i ljudima od pera bilo je jasno da su na pragu neviđene promjene, a nad ozračjem iščekivanja dodatno su se nadvijali tegobni oblaci hladnoratovske utrke u naoružanju. Krizno vrijeme, reklo bi se, premda je, zapravo, kriza postala nerazdvojnom značajkom postmodernog svijeta u kojem živimo: ponekad se čini da egzistencijalna napetost i neprekidna poremećenost predstavljaju naravno svojstvo današnjice. Turbulentna vremena udaraju u srž, dopirući do najdubljih slojeva ljudskog identiteta, što Merton dobro primjećuje u svom tekstu: brodolomnik bačen u uzburkano more mora se uhvatiti za gredu, dasku, bilo što, kako ga ne bi progutala dubina. Ta zadnja, simbolična greda ili daska je čovjekov identitet, ono što on uistinu jest, čime se poistovjećuje i u što vjeruje. Na takvom nemirnom moru plove danas i Hrvati u Mađarskoj, koje istodobno tuku tri vjetrova: globalizacija, kao opća, svjetska pojava, postkomunizam, kao nasljeđe sredine kojem žive, te asimilacija. Postupimo sada kao antički stoici, i pogledajmo što je u našoj moći: globalizacija nipošto, nju ne možemo promijeniti, jer ovisi o supersilama i moćnicima, koji odlučuju o našim životima. Tu je, onda, nasljeđe postkomunizma, naslaga prošlosti, sa svim refleksima propalog su-

stava. Postkomunizam je prisutan prvenstveno u brojnim svjesnim i nesvjesnim obrascima ponašanja. Nakon političkih promjena sustav je samo doživio metamorfozu, prenijevši svoju duhovnost u novo tijelo. I to nema nikakve veze s većinskim narodom, koji manjinama ne sprječava različite oblike organizacije. Svi putovi na koncu, umjesto u Rim, vode u asimilaciju, od koje nas neće spasiti izvanjske aktivnosti, samo promjena paradigme. Hrvati u Mađarskoj opstali su zahvaljujući pučkoj, tradicionalnoj kulturi, koja je gotovo nestala, ili će nestati za nekoliko godina. Opstanak bi sada trebao biti zadaća urbanih, intelektualnih snaga, no takvu promjenu sprečava nedostatak kadra, preciznije mladih intelektualaca. To polako dolazi na naplatu. O fazi asimilacije najbolje govori položaj hrvatskog jezika, prvenstveno u školama, i ovdje se možemo vratiti Mertonovom citatu: postavimo si pitanje, tko smo mi? Na čemu počiva naš identitet? Poznajemo li povijest našeg naroda, sudjelujemo li u njegovim kulturnim gibanjima? Osobno ne vjerujem u dvojne identitete: majci se ne obraćamo na dva jezika, ne molimo se tako ni Bogu, nismo bilingvalni ni u radosti, ni u tuzi. Postavimo si Mertonova pitanja, i odgovorimo na njih iskreno. Ovaj napis autor nije stavio na papir iz objesti, nego iz nutarnjeg, iskrenog nagona, koji mu govori, da se nešto mora učiniti. Vrijeme je da napustimo ugođaj lažne ravnoteže, u kojem se govori „sve je dobro, sve je sjajno“. Stvarno? Je li sjajno vidjeti djevojke u narodnim nošnjama,

ma, koje ne znaju hrvatski? Ili djecu, koja hrvatske stihove uče na pamet, ali ih ne razumiju? Vrijeme je za ozbiljan diskurs, prvenstveno o jeziku, jer on je sve, ostalo je manje važno. Kako je smrt pojedinca tragična, još više je tragična asimilacija jednog naroda ili dijela naroda, jer ona nešto bespovratno odnosi. Engleski metafizički pjesnik John Donne, koji je živio na prekretnici XVI. i XVII. stoljeća, napisao je ove besmrtno stihove: *Nijedan čovjek nije otok, sasvim sam za sebe; svaki je čovjek dio kontinenta, dio zemlje, ako more odnese gredu zemlje, Europe je manje, kao da je odnijelo nekakav rt, posjed tvog prijatelja ili tvoj vlastiti; smrt svakog čovjeka smanjuje mene jer sam obuhvaćen u čovječanstvu; i zato nikad ne pitaj kome zvono zvoni; tebi zvoni.* Parafrazirajući Johna Donne, mogli bismo reći: nama zvoni. *Ivan Tomek*

Trenutak za pjesmu

Okupljanje anđeosko (božićna)

**Širi se svjetlost u lepezi lomnoj,
I sve leteće s anđelom se brati,
Po kosini koji klizi vratolomnoj,
Da mu zemna nečist perje ne dohvati.**

**Orao, galeb, leptir i libela,
Za grančice se hvataju i vriježe;
I bljesne zlatno krilo Rafaela,
Kad ošit modrog obzora prereže.**

**U legijama anđeli dolaze,
A potom svaki neko biće nađe.
Kroz guštare im osvjetljuju staze,
Olujnim morem prate naše lađe.**

**I oni, što u polju krumpir vade,
Tko u ponoć nad slovima kaplje
Mednim se saćem utjehe oslade,
I zaklone se, k'o pod krilom čaplje.**

**No, mijenjaju se ljudi kao lišće,
Pa nisi više čovjek jučerašnji.
Kad crn meteor dušu ti pritišće,
Tek anđeo je tih i posvudašnji.**

**Zadrži stoga njegov titraj blizu,
Po bljesku ga prepoznaj il' po zvuku.
Ponorne vode kad kosti nagrizu,
U istom kolu držat će ti ruku.**

Božica Jelušić

ŠOKAČKA RIČ

Kulturno-znanstvena manifestacija Šokačka rič održana je 3. studenog u Vinkovcima u organizaciji Zajednica amaterskih kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije. Šokačka rič proučava, bilježi, njeguje i čuva slavonski dijalekt, odnosno šokačke govore. Znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem Slavonski dijalekt okuplja znanstvenike i istraživače, a Štokavčići djecu i mladež osiguravajući budućnost šokačkim govorima. Nagradama velikim i malim dukatom poticajno se djeluje na istaknute pojedince koji proučavaju, podučavaju, populariziraju i kreativno njeguju govore slavonskoga dijalekta. Zbornik Šokačka rič ujedinjuje i trajno pohranjuje postignuća manifestacije. Autorica projekta, voditeljica znanstvenoga skupa, urednica i priređivačica zbornika jest dr. sc. Anica Bilić, znanstvena savjetnica, a voditeljica Štokavčića Ksenija Petričić.

Na Znanstvenome skupu s međunarodnim sudjelovanjem Slavonski dijalekt među deset predavača jubilarne, 15 Šokačke riči na skupu Slavenski dijalekti bila je i dr. Marija Prakatur iz Mohača koja je izlagala na temu: Dječja narodna nošnja mohačkih Šokaca i pripovijetke.

Čihanje perja u petroviskoj Hiži vridnosti

čaju, da kot iznenadjenje preleti po perju, a splaši i razveseli okupljene. „Maru nas je strah bilo kad zano ni tako veliko ovo mjesto, ali kot ste vidili, lipo smo ga napunili i na dvoru još imamo ljude. Vidit je da se interesiraju i mladi, a starjim je gor zanimljivo da moru još jednoč doživiti, što su imali u njevoj mladosti. Ovo perje čihanje, ovoga već sad ni jako ovde u Petrovom Selu, gor već gusak nij, tako

nažalost iz Sambotela smo si morali perje doprimiti da danas budemo mogli s čim djelati”, je rekla petroviska liktarica, po koj najbolje vrime za ovakova spravišća u nedilju je vik za večernicom, otkud žene veljek moru prikdojti u Hižu vridnosti. Minute u djelu, pri šali i pri pominkanju su hudo odletile, a kad se je začelo zašku-revati i aldomaš je dospio na stol. Mlado kečkinje meso isto tako iz Sambotela, svakarčkovo fele pečenoga, kiflinci, i slatki falati polag vina su ganuli jačku. „Ki pije vince iz naše gorice, onoga glava nigdar ne boli...” U onu dob kad smo još mi išle čihati, nij’ bilo ovakovoga aldomaša, mogle smo dobiti nek pečene tikve, ali jabuke”, su mešovale teta Aranka Soldatić i Paula Jurašić ke te nedilje nisu došle djelati, nego nanovič viditi zdavno zgubljeni običaj, malo se pominati i spomenuti se na mlade danke. Čihanje perja nije bio prvi, ni zadnji projekt u Hiži vridnosti, u planu je da će se voljni Petroviščani tromisečno skupaspraviti svaki put pri jednom (nestalom) običaju da se to sve zabilježi, snimlje, očuva i za novo pokoljenje.

Tiho

Kad je prikdana Hiža vridnosti u Petrovom Selu, 1. oktobra, onda je jur načelnica sela Agica Jurašić-Škrapić najavila da stan neće nek prazan stajati prez ljudi i djelatnosti, nego će se napuniti – vjerno i svojem imenu – vridnim sadržajem. Nismo prahali dugo čekati, jur su Seoska samouprava i Hrvatska samouprava najsrdačnije pozvale sve zainteresirane 12. novembra, u nedilju, otpodne k čihanju perja, istina, malo prlje nek u stari časi, „va adventske dneve”, kako nas na to upućuju i štrofe petroviske jačke, ali onda se je čihalo po svaki dan, zvana subote, kad do decembra su ljudi zgotovili s djelom vani na polju. Onda su se zvale suside i pajtašice, sestrice i rodice perje čihati, vankušnice i dunje napuniti. I ovput je bilo dost najavljenikov okol stola s rupcem na glavi, a marljive ruke su dosegle bijeli kup. Još i kuhinja je bila uska, ali smo se dost dobro spotili, kako su nam tod zakurili mužji, ki su pak potom došvercali i kurija po starom lipom obi-

Bogatstvo...

I negda svoj dan su ovako čihale žene.

Svečanost predaje maturalnih vrpca u Hrvatskoj gimnaziji

U predvorju budimpeštanske Hrvatske gimnazije 24. studenoga 2017. priređena je svečanost predaje maturalnih vrpca. Maturalnu su vrpcu primili polaznici 12. razreda: Réka Aranyi, Benjámín Bőd, Fruzsina Czine, Szonja Cservenyi, Lea Dulić, Attila Fűri, Milica Gagović, Dušan Grković, Klaudia Hegybíró, Anna Heuschmidt, Žolt Karlović, Alex Kazi, Virág Kepes, Dániel Kohári, Klaudia Lőre, Ivan Momirov, Dorka Paradi, Levente Péntek, Žolt Prager, Majra Prekajski, Magdolna Szász i Klaudia Varga, razrednice Anamarija Bauer Demcsák i Marija Šajnović te profesori svečara. Program svečanosti osmislili su polaznici 11. razreda, na čelu s razrednikom Žoltom Ternakom. Večeri su pribivali: savjetnica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Maja Rosenzweig Bajić, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, i zagrebački gosti, učenice i djelatnici Ženskoga učeničkog doma „Marija Jambrišak“.

Svečari u društvu razrednica Marije Šajnović i Anamarije Bauer Demcsák

„Što je više pijeska iscurilo / iz pješčanog sata našeg / života, jasnije trebamo / vidjeti kroz njega.“ misli Jeana Paula Sartrea krasi pozivnicu ovoga naraštaja maturalnata hošigovaca. Djevojke, kao i prethodnih prigoda, odabrali su bijelu vjenčanicu, a mladići crno odijelo. Bila je to njihova večer, kada na sceni nema sporedne uloge. Iza nekoliko njih jesu godine provedene u vrtiću, osnovnoj školi, a pojedini su im se pridružili u gimnaziji. Razredni izleti, veselice i zabave, maturalac u Dubrovniku pripomogli su stvaranju složne zajednice, ali naravno o pojedincima ovisi hoće li biti razredne zajednice i hoće li u njoj doista vladati sloga. Uspon i pad, sreća i razočarenja samo su dogradili njihovu osobnost, a škola je dodala onu svoju specifičnost što nijedna ustanova ne može: upoznavanje druge kulture, jezika i običaja te povijesti, zvano hrvatsko. Svečanost je bila dočarana prigodnim recitacijama što su ih kazivali maturanti Majra Prekajski i Benjámín Bőd na hrvatskom, Dorka Paradi i Žolt Prager na mađarskom jeziku.

„Živi sretno!“ moto je i najljepša dobra želja svečanosti predaje vrpca. Ova dobra želja ujedno izražava i nadu. Nadu: kako bi

naši učenici spremni, ojačani u svome znanju, humanosti, vjeri, tradiciji, u opredijeljenosti prema našoj zajednici, u svome hrvatskom identitetu stigli na prag odraslog doba. Predaja vrpca je i nada da će vam sve to biti u pomoći na putu ka društvu odraslih, pomoći u izgradnji vaše karijere, a pomoći će vam i u tome da u životu pronađete takvog suputnika koji vjeruje u iste vrednote kao i vi“, rekla je među ostalim ravnateljica škole Ana Gojtan u svome prigodnom govoru. U ime 11. razreda svečarima su se obratili Barnabás Babik na mađarskom i Lovro Čelan na hrvatskom jeziku. „Moj savjet vama je ne budite malodušni! Usudite se biti veliki, sanjajte i gradite sebe, i nikada nemojte posustati... Ovim danom stigli ste do najtežeg razdoblja u vašem životu kada možete upoznati sebe, vaše želje, granice i nadarenost. Shvatili ste tko ste, odatle dolazite i kamo idete. U tome nam škola daje podršku, skupa s profesorima i učenicima, te roditeljima“, reče gimnazijalac Čelan. Reci-

tacijom Evelin Rapić i plesnom koreografijom na glazbu sastava Csík (izvorno: grupa Quimby) „Most múlik pontosan“ simbolično su sve najbolje zaželjeli 12. razredu polaznici 11. razreda. U ime svečara prigodni su govor imale na mađarskom Anna Heuschmidt, na hrvatskom pak Lea Dulić. „Ovaj je dan za nas čudna mješavina osjećaja. Predaja vrpca označava završetak naših srednjoškolskih godina koje su nam ako se osvrnemo, prolazile bezbrižno. Ali kraj je još daleko, tek sada nas očekuju zadatci i izazovi.

Valcer...

Došlo je vrijeme da odlučimo što želimo započeti u životu. Onaj osjećaj sigurnosti koji nam je HOŠIG pružao, iako to nismo ni primjećivali, uskoro će nestati i moći ćemo se osloniti jedino na sebe... Ovaj dan neka bude dan slavlja, jer tri stvari se nikad ne vraćaju: ispaljena strijela, izgovorena riječ i prošli život“, reče među inima Lea. Nakon zanosnih trenutaka predaje vrpca, zajedničke pjesme, uslijedio je valcer na skladbu slavnoga glumca sira Anthonyja Hopkinsa. Plesne koreografije večeri potpisuje Andrea Bálint, profesorica narodnoga plesa.

Plovite sretno, dragi maturanti, po valovitome moru novih izazova, usidrite se u luku sreće i ljubavi!

Kristina Goher

U koljnofskom teatru uz sladoled i „Ljubav nas veže i spaja“

„Ljubav nas veže i spaja“ naslov je šestoga igrokaza koljnofske kazališne grupe, koji je sad jur redom po drugi put imao svoju predstavu unutar Koljnofskih književnih spravišćev da i diozimatelji-književnici odjednom su postali ne samo pisci nego i amaterski glumci skupa s domaćimi Koljnofci. Ki si najprzame da dojde na premijeru, a ujedno i na zadnju predstavu ka je svenek neponovljiva i jedinstvena jer se pokazuje samo jednoč, neka se pripravi na šalu, smih, lipe stare hrvatske jačke, pak uz to još i na pilo i jilo, jer prez toga u Koljnofu teatra nij’.

Napuni se kulturni dom svaki put kad se igra domaći „mjuzikl“ u koji su uključeni interaktivno i svi u publiku, jer jednostavno je nemoguće, ne skupa jačiti s mnoštvom, ako uz to svira još i harmonika pak tamburaši. Tako je to bilo 10. novembra, u petak uvečer, još jednoč, kad smo nestrpljivo dočekali spektakl koji nam je ponukao droptine koljnofske prošlosti bogatim fondom riči iz starih vrimen, takova dugovanja ka su ostala u privatni imanji ali na stijeni muzejov, jer ki zna kako se već zovu, ali kako su je i na što hasnovali. U scenarij su upleteni stariji ljudi, sridnja i mladja generacija, ali svi redom ki na se zamu ta veliki aldov da od polovice septembra redovno idu na probe, i skupa misu, oblikuju, formiraju sadržaj i bit cijele predstave dokle se ta ne uzreja. U ovom kusiću mjesta imaju nad koljnofskimi daskami splitski vic, kot i kajkavska ljubavna izjava, drogirani mafini, vinokušanje, ljubomora, nespazumi i rukcuk pila s Janči bačijem ki radost nosi na biciklu, a čuda česa zanimljivoga je još ovde, čemu se more človik, što drugo, nego aplaudirati. Janči bači su držali ljetos ključ u ruki, a po pravici iz Livira su se vozili na trokolca, dar pred pedesetimi ljeti, a dica su bižala k njim po sladoled, rekao je Karol Pajrić u toj ulozi, kot i na kraju predstave, kad

još i već fele sladoleda je mirio svim ki su htili lizati, na najveće dičinje veselje. No, ali ni mi odraščeni nismo izostali iz dobroga. „Ovo je jedan proces, od probov do izvedbe, i mi se jako čuda smijemo. Čuda šale, čuda truda, ali i dobre volje je u ovoj predstavi“, komentirala je na kraju režiserka Marijana Pajrić, ispravljajući me da ovde su svi režiseri jer skupa se odlučuje, što i kako zajde nutra u kusić. Od septembra teču vježbe do novembra, onda slijedi ljetodan pauze i razmišljanja, što će se predstaviti kljetu. „Nam je to najvažnije da negujemo hrvatske riči i stare izraze da u predstavi budu nutri naše stare jačke i da probamo i mlade

povući nutra u glumu da se zainteresiradu da im naprikdamo filing, čut ovoga svega. Kumaj moremo skupa sve doprimiti, kad smo na sve strane, a mislim da ne bi mogli na drugi mjesti ovo prikazati, kad naša publika je specifična, a naša igra svenek govori od Koljnofcev za Koljnofce. A morebit to drugi ne bi ni šperali!“, naglasila je Marijana Pajrić ka sve skupa s bratom Franjom fera i rikta, izmisli, zasanja, priredjuje, pravoda u složnosti ekipe, i na kraju izvedbe se i svečuje uspjeh sa svimi igrokazači iz Kolj-

nofa ter Hrvatske. Jedna je bila med njimi i Katica Karsai ka je jur svoje kiflince nukala nazočnim i skromno primala gratulacije, a uz to mi i povidala: „Ovo sam ja pekla, ja i na proba spečem. Ja rado pečem, oni rado jedu. Ljetos smo bili malo slabiji u jačka, ali ja sam zadovoljna. Svako ljetu velim ja neću već, ovo mi je poslidnje, a onda mi muž kaže, da će mi faliti. A istinu ima, mer ni ja nimam mira, kad si mislim, svenek sam najgerig na to, ča su opet oni doprimili, kakove teme, ča će biti, pak onda dojdem na probu i ostanem.“ Po ovom izgleda da ta ljubav ka je navedena i u naslovu ovoljetnoga igrokaza, i u drugi slučaji veže i spaja. Igrokazače uprav tako, kot i njeve obožavatelje i poštovatelje u koljnofskom jako-jako špeciálnom teatru!

Tiho

Petnaest godina Hrvatske samouprave u Kapošvaru

Hrvatska samouprava u Kapošvaru prvi put je utemeljena 2002. godine, primjereno želji registriranih hrvatskih birača. Od tog trenutka na svim je narodnosnim izborima birano novo tijelo. Petnaest godina djelovanja kapošvarski su Hrvati obilježili 2. prosinca uz dodjelu zahvalnica svim dotadašnjim zastupnicima, uz kulturni program i hrvatski adventski koncert. Na obilježavanju su bili i ugledni gosti Neven Marčić, konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, i zamjenica gradonačelnika Oláh Lajosné, te predstavnici lipičkoga Društva Mađara i njihova kulturna udruga.

Sadašnji i bivša zastupnica Hrvatske samouprave: (slijeva) Marko Kovač, Marija Mađar, Ladislav Karas, Marija Arato

voljni s mnogim stvarima, iako se trudimo, asimilacija je jaka, u zajednici samo 25 % članova govori hrvatski jezik, mladih gotovo i nema među onima koji se redovito okupljaju. Organizirali smo svake godine tečaj hrvatskoga jezika, ali to nije dovoljno. – rekao je predsjednik Marko Kovač.

Na godišnjici predsjednik je sažeo dosadašnje djelovanje Samouprave. Na njezin je poticaj utemeljeno Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskoga prijateljstva poradi jačanja civilne sfere s jedne i druge strane granice. Tako su povezana mnoga naselja, udruge s obje strane granice, koje i danas surađuju. Samouprava je sudjelovala i u nekim prekograničnim europskim projektima, povezivali smo poduzetnike i obrazovne ustanove. Zahvaljujući tim vezama, u Kapošvaru godišnje više puta gostuju hrvatske udruge iz matične domovine, a dolaze i tamošnji svećenici održati mise na hrvatskom jeziku. Zajednicu je posjetio i bivši predsjednik Hrvatske Stjepan Mesić i drugi ugledni gosti matične domovine. Djelatnost je Samouprave razgranata, organizirala je predavanja s vrsnim predavačima kao što je dr. Dragutin Feletar o povijesti Zrinskih, Narodnosni dan, Hrvatski dan, a često se organiziraju i razni izleti u Hrvatsku, osim toga posjete i sudjeluju i u važnim programima Hrvatske državne samouprave. Zahvaljujući Samoupravi, već dugi niz godina djeluje i Mješoviti pjevački zbor Duga–most. Naziv je dobio po tome što okuplja Hrvate podrijetlom iz raznih hrvatskih

Pjevački zbor Duga – most s tamburašima sastava Hajnali

Prema neslužbenim podacima, u Kapošvaru živi 250-ak obitelji s hrvatskim podrijetlom, koje su većinom doseljene iz raznih hrvatskih regija. Na njihov su poticaj održani prvi manjinski izbori i utemeljena je Hrvatska samouprava 2002. godine. Sadašnji su zastupnici Samouprave Marko Kovač, predsjednik, Ladislav Karas, dopredsjednik, i Marija Kos-Arato. Kapošvarska Hrvatska samouprava u početku svojega djelovanja pokušala je okupiti Hrvate u gradu, To joj je donekle uspjelo, naime 2001. godine prilikom popisa pučanstva samo 53 su se izjasnili pripadnikom hrvatske narodnosti, a 2011. već 141 osoba.

– Mislim, sve što činimo to je za našu zajednicu, mi to radimo dobrovoljno. Možda se nekomu ne sviđa, ili mu se dosadi, pa se isključi iz raznih aktivnosti, a neki novi ljudi nam se pridruže. To je prirodno, ljudi su takvi. Ipak sam vrlo ponosan na to da smo tijekom godina izgradili mnogo prijateljstava, povezali gradove i naselja i preko granice. Naša je samouprava uvijek na usluzi, ako netko traži hrvatsku vezi ili netko iz Hrvatske kod nas, uvijek pomognemo. Naravno, nismo zado-

voljni, znači njihov je sastav šarolik kao duga, a ujedno i povezuje ljude kao most, okuplja 20 – 25 članova. Zbor prati i izvrsni tamburaški sastav, voditelj mu je Jozo Hajnali. Na svečanoj obljetnici zbor se predstavio u punom sjaju i zabavljao publiku s hrvatskim pučkim popijevkama iz svih hrvatskih regija od Gradišća do Bačke. Nakon prisjećanja i kulturnoga programa u središnjici Samouprave, svi su sudionici prešli u crkvu svete Margarite i poslušali Adventski koncert Kulturnoga društva Mađara iz Lipika.

beta

U IŠČEKIVANJU BOŽIĆA

Betlehem je mjesto Isusova rođenja. U Evanđelju po Luki govori se da su Josip i Marija, koja je bila pred porodom, morali doći u Betlehem iz Nazareta zbog popisa stanovništva. Time se ispunjava starozavjetno proročanstvo proroka Miheja, da će se Mesija roditi u Davidovu gradu.

Prostor Bazilike Isusova rođenja. Na ulazu u crkvu jasno se mogu vidjeti okviri ulaznih vrata iz vremena Bizanta, križara i „Vrata Poniženja“ iz vremena Otomanskog carstva. Najsvetiji je dio Bazilike djelomično prirodna, a djelomično umjetno uređena špilja u koju se ulazi mramornim stubama iz kapele. U špilji je srebrna zvijezda sa četrnaest krakova koja označava mjesto na kojem je Isus rođen. Na njoj je napisano „Hic de Virgine Maria Iesus Christus natus est“ (Ovdje se od Djevice Marije rodio Isus Krist).

Bazilika Isusova rođenja na UNESCO-ovoj listi ugrožene Svjetske baštine. UNESCO je 2012. godine uvrstio mjesto Isusova rođenja i hodočasnički put, Betlehem na svoju listu spomenika svjetske baštine i u popis ugroženih spomenika.

Betlehemska zvijezda: Kada se Isus rodio u Betlehemu judejskome u dane Heroda kralja, gle, mudraci se s Istoka pojavili u Jeruzalemu raspitujući se: „Gdje je taj novorođeni kralj židovski? Vidjemo gdje izlazi zvijezda njegova pa mu se dođosmo pokloniti“ (Evanđelje po Mateju)

Mnogi su astronomi pokušali odgonetnuti tajnu Betlehemske zvijezde. Betlehemsko nebo prije dvije tisuće godina izgledalo je približno jednako nebu kako ga vidimo danas. Budući da je objekt sjajio duže vrijeme, vjerojatno nije riječ o meteoru. Iz podataka da se zvijezda prvo pojavila na istoku, kada su mudraci krenuli na put, a potom na jugu, kada su došli do Isusa znači da se u određenom razdoblju znatno pomakla. Prema istraživanjima riječ je o trostrukoj konjunktiji Jupitera i Saturna, ovoga puta u zvijezdi Riba u 7. godini stare ere. U svibnju je bila vidljiva na ranome jutarnjem nebu na istoku, baš kako evanđelje kaže. Za vrijeme druge konjunktije mudraci su krenuli na put, a za treće došli su se pokloniti Isusu. Mudraci su najvjerojatnije bili perzijski astrolozi. Prema tome pretpostavlja se da je Isus rođen 7. godine stare ere, međutim još nedostaju izvori da bi se sigurno dokazalo npr. ne zna se kada je umro Herod.

Kad se prijatelji sastaju nakon mnogo godina

„Kad se prijatelji rastaju“, glasi pjesma, ali 4. studenoga 2017. u Serdahelu na jezeru Radi glasila je ovako: „Kad se prijatelji sastaju“.

Daleke 1977. godine serdahelsku Osnovnu školu završilo je 53 učenika u razredu „A“ i „B“. Svatko od nas krenuo je svojim putem: neki u gimnaziju, čak su sedmero školovanje nastavili u Hrvatsko-srpskoj gimnaziji u Budimpešti, neki su se odlučili za stručnu školu, a neki su se odmah zaposlili. Svi smo mi bili iz okolnih naših pomurskih hrvatskih naselja: iz Serdahela, Sumartona, Mlinaraca i Pustare.

Nažalost, nekih prijatelja više nema među nama, kao ni nekih naših bivših učitelja, nastavnika. Njih smo se prisjetili zapalivši lampion, koji je gorio sve do kraja našega druženja. Ostaju u našim srcima zauvijek!

Društvo je bilo veselo, radovali smo se jedan drugomu jer neke razredne drugove nismo ni sreli od završetka Osnovne škole. Unatoč svim proteklim godinama još i sada se vidio onaj mladenački sjaj u svačijim očima, kada se svatko od njih zagrijao u razgovoru, u sjećanju na minule godine.

S jedne sam strane osjećala neku vrstu tuge, a s druge neizrecivu radost. Zašto tugu? Jer, evo, iza nas stoji niz godina... izgubili smo troje prijatelja i neke naše nastavnike. Ali ipak radost je prevagnula, bila jača jer se odazvao velik broj bivših razrednih drugova (27 osoba) i svatko se veselio ponovnom susretu.

Kad se prijatelji sastaju

Cijela je večer protekla u izuzetno dobrom raspoloženju: pjevalo se, plesalo i mnogo razgovaralo. Vraćale su se stare uspomene u svakoj našoj rečenici. Razgovarajući s prijateljima, mnogo toga smo doznali jedan o drugome: tko gdje živi, čime se bavi, o obitelji, tko već ima unučad, našle su se i neke fotke o njima. Neki su čak donijeli i stare fotke o nama. Pokušali smo pogoditi tko je na slici. Priznajem, nije nam uvijek uspelo. Poneki ni samog sebe nisu prepoznali. Nismo se zbog toga naravno rastužili. Baš nasuprot! Toliko smo se smijali! Rado smo se sjetili naših nastavnika: njihovih mana, naših zezanja, šaljivih trenutaka. Vrlo me obradovalo što je većina nas ostala ovdje, u našem lijepom Pomurju. Nekoliko prijatelja odselilo se malo dalje od svoga rodnoga sela: u Pečuh, Budimpeštu, Kapošvar... Ali ih srce uvijek povuče natrag!

Postali smo dobri stručnjaci: odgojiteljice, imamo i mesara, medicinsku sestru, poduzetnika, nastavnika, profesora, i još bih mogla nabrajati ostala zanimanja. Evo, neki se već i spremaju u mirovinu! Tako mladi! Na svakog smo ponosni što je postigao u životu!

Družili smo se sve do zore i pjevajući krenuli svojim kućama. Dogovorili smo se da nećemo toliko dugo čekati do sljedećeg sastanka, jer tko zna što nas čeka, dokle će nas još biti!

DRAGI PRIJATELJI! Neizrecivo nam je bilo drago vidjeti sve vas! Želimo vam nadalje zdravlja, puno uspjeha do ponovnog susreta!

Koristim se prilikom da zahvalim uime organizatora ovog sastanka – Katice Salai, Jelice Sabjan-Seprenji, Eve Turul-Hederić – svima vama koji ste se odazvali i bili na ovoj okrugloj, 40. godišnjici! HVALA!

Katica Lukač Brodač

„Mirisi mora i Mure“ u Čakovcu

Dana 21. studenoga u višenamjenskoj dvorani čakovečke Knjižnice Nikole Zrinskog predstavljeno je dvojezično izdanje *Mirisi mora i Mure* Josipa Mihovića, umirovljenog novinara, u nakladi Izdavačke kuće Croatica. Predstavljanje knjige bilo je i prigoda da

Izdavačka kuća Croatica prikaže svoju djelatnost međimurskoj publici. Na predstavljanju okupljene je pozdravila ravnateljica Knjižnice Ljiljana Križan. Čaba Horvath, Croaticin ravnatelj, ukratko je predstavio Izdavačku kuću, a razgovor s autorom Josipom Mihovićem vodio je Andrija Pavleković, novinar, glavni urednik Hrvatske redakcije Mađarskog radija i televizije. Predstavljanje izdanja popratilo je glazbenom pratnjom i pjevanjem Mirko Švenda Žiga, njegovatelj međimurske etnoglazbe.

beta

JAVNI NATJEČAJ

za izbor i imenovanje glavnog urednika/glavne urednice
Medijskog centra Croatica

I. Uvjeti:

1. diplomski sveučilišni ili visokoškolski studij
2. pet godina radnog iskustva u djelatnosti novinarstva
3. aktivno znanje hrvatskoga jezika u govoru i pismu
4. poznavanje rada na računalu
5. organizacijske i komunikacijske vještine te sposobnost strateškoga planiranja.

II. Glavni/a urednik/ca imenuje se na temelju natječaja na mandatno razdoblje od četiri (4) godine.

III. Uz prijavu kandidat treba priložiti ove dokumente:

1. životopis s detaljnim opisom dosadašnjeg rada
2. dokaz o radnom stažu
3. presliku diplome
4. potvrdu da protiv kandidata nije pokrenut kazneni postupak (ne stariju od šest mjeseci od objave natječaja)
5. dokaz o aktivnom poznavanju hrvatskog jezika u govoru i pismu.

Osim navedenih dokaza o ispunjavanju uvjeta kandidat mora u pisanom obliku dostaviti i prijedlog programa rada i razvoja Medijskog centra za sljedeće mandatno razdoblje s predviđenom dinamikom ostvarenja.

Glavnog urednika/glavnu urednicu imenuje i razrješava ravnatelj Croatica d. o. o.

Rok je za podnošenje prijave do 20. siječnja

Pismene prijave s prilogima dostavljaju se na adresu:

Croatia Nonprofit Kft. 1065 Budapest, Nagymező u. 68, s naznakom „Za javni natječaj“.

Nepotpune i nepravovremene prijave neće se razmatrati. O rezultatima javnog natječaja kandidati će biti pismeno obaviješteni u zakonskom roku.

Dodatne informacije za program rada mogu se tražiti od ravnatelja Croatica Nonprofit Kft.-a.

ZAGREB

U organizaciji Centra za ženske studije i Odsjeka za komparativnu književnost zagrebačkoga Filozofskog fakulteta, u sklopu 11. Dana Marije Jurić Zagorke, 24. i 25. studenoga 2017. godine održan je književno-znanstveni skup. U 2017. godini obilježava se 60. obljetnica smrti hrvatske spisateljice i prve žene novinarkinje koja je 1906./1907. godine zahvaljujući znanju mađarskog jezika kao politička izjaviteljica pisala za hrvatske i mađarske novine s parlamentarnih zasjedanja u Budimpešti. Lilla Trubić, suradnica Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, sudjelovala je na skupu i izlagala na temu Zagorkine Razvrgnute zaruke. Konferencija se svake godine održava u Memorijalnom stanu Marije Jurić Zagorke (Zagreb, Dolac 8). Izlaganja, kao i svake godine, tematiziraju Zagorkin život i stvaralaštvo, a druga je tema ovogodišnjega skupa bila Feminizam i kultura straha.

Preminula Elza Hidasi negdašnja školska direktorica Bizonje (1957. – 2017.)

Na Državnom hrvatskom danu su došle prve vesti da, nažalost, naglo i prerano preminula je Elza Hidasi, negdašnja ravnateljica bizonjske Dvojezične škole. Vist je bila za nevjerovati i zbog toga, što pokojna je svenek imala dobru volju, svojim odlučnim nastupom uvijek je batrila, bistvala svoje kolege i kolegiće na djelatnom mjestu, a nigdar se nije tužila, niti je bila

betežna. Četrdeset ljet dugo je djelala u dotičnoj odgojno-obrazovnoj ustanovi ter dvadeset i četiri ljeti je peljala školu u Bizonji, ka je pod nje rukom začela dvojezični model podučavanja 2008. ljeta. Elza Hidasi je od 1975. ljeta bila zaposlena u Bizonji, u koj je podučavala tjelovježbanje i zemljopis i 1991. ljeta se je naticala za ravnateljicu, u kojoj funkciji je ostala sve do svoje mirovine, 2015. ljeta. Bizonjska škola joj je bila prvo i zadnje djelatno mjesto, a suprot toga da je bila ugarskoga podrijetla, Hrvati u Bizonji moru biti njoj jako zahvalni za svu potporu, inicijativu i napredne ideje koje je ona položila u interesu tamošnjih Hrvatov, a i svih stanovnikov naselja. A znamda nije pretiravanje reći da se je sa srcem i dušom zalagala za hrvatski jezik, za očuvanje tradicij i običajev Hrvatov, ne samo med školskimi zidinami nego i u samom naselju. Posebno joj je bila draga školska veza s Donjom Dubravom zbog plodne suradnje. Vist o nje nenadijanjoj smrti s teškim srcem smo primili svi mi, ki smo ju poznali i djelali skupa s njom. U bizonjskoj Dvojezičnoj školi održana je spomen-priredba, a našgane su i sviće spominka. Neka počiva u Božjem miru!

th

ĐAKOVO

HAZU – Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Đakovu, u suradnji s Đakovačko-osječkom nadbiskupijom, Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici, Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj u Pečuhu te Društvom hrvatskih književnika, organizira 15. prosinca međunarodni znanstveni skup „Pavao Matija Sučić, biskup Bosanski ili Đakovački i Srijemski, (11. siječnja 1767. – 13. travnja 1834.) 250 godina od rođenja“. Skup će se održati na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Đakovu. Dr. sc. Stjepan Blažetin (Pečuh, Mađarska) održat će predavanje – Pjesma Jánosa Pakróczyja Nepomuka prigodom imenovanja Pavla Matije Sučića za stolnobiogradskog biskupa, dok će dr. sc. Ladislav Heka (Segedin, Mađarska) održati predavanje – Pavao Matija Sučić, stolnobiogradski i đakovački biskup iz roda bačkih Sučića Pačirskih.

SAMBOTEL

Hrvatska samouprava Željezne županije poziva sve zainteresirane na JAVNU TRIBINU, 13. decembra, u srijedu, početo od 15 uri u Uredu Želježnožupanijske samouprave (Sambotel, Trg Dániel Berzsenyi 1.). Na programu je izvješčaj o ovoljetnom djelovanju i plani za dođuće ljetu.

ADVENAT 2017

KOLJNOF - KÓPHÁZA

HODOČASNO MIESTO ČRNE MADONE
FEKETE MADONNA BÜCSÚJÁRÓ HELYE

18:00

02.12 - PJEVAČKI ZBOR "ZVIRANJAK" - PRISIKA
09.12 - ŽVS BISERI - UNDA
16.12 - HKUD MIHOVEC MIKI - ZAGREB
23.12 - GOLUBICE I KOLJNOFSKI TAMBURAŠI

ORGANIZATORI/ SZERVEZŐK: Mladik, Horvát-Horvátk Egyesület

PODUPÍRAJÚ NAS/ TÁMOGATÓINK: Kópházi Horvát Nemzetiségi Önkormányzat,
Kópházi Horvát Egyesület, Levonda, EMC-GRAH "KUME"

levonda.hu

olajkocsi

MOHAČ

U tamošnjoj Gimnaziji „Károly Kisfaludy“ učenici mogu pohađati i sate hrvatskoga jezika ako se odluče za to. Tako je 9. studenoga nastavnica hrvatskoga jezika i književnosti Marija Prakatur u "otvorenom danu" imala ogledni sat za buduće učenike devetoga razreda koji žele učiti hrvatski jezik u toj ustanovi. Želja je spomenute Gimnazije da učenici Osnovne škole „Széchenyi“ koji su učili hrvatski jezik mogu i dalje nastaviti učenje hrvatskoga jezika, jednako kao što su do sada to činili u osnovnoj školi.

UDVAR

U organizaciji i s potporom udvarske Hrvatske samouprave, omogućeno je zainteresiranima sudjelovanje na plesanicama koje vodi umjetnički ravnatelj Folklornog ansambla Baranja Đuro Jerant u udvarskom domu kulture. Posljednja u nizu plesanica bit će 29. prosinca uz poduku Đure Jeranta i orkestra u sastavu: Ivo Bošnjak, Mišo Bošnjak, Mirko Bošnjak i Stevica Kašanin. Nakon plesanice slijedi bal uza svirku sastava JUICE. Uz narečenu, do sada su održane tri plesanice.

SAMBOTEL

Hrvatska samouprava dotičnoga grada srdačno Vas poziva na tradicionalnu božićnu svetačnost u sjedište Hrvatske samouprave (Ulica Mari Jászai 4), 17. decembra, u nedilju, od 15 uri začet. U svečanom programu sudjeluju Sambotelški tamburaši, dica iz Hrvatske čuvarnice i škole Miroslava Krleža, dica iz Osnovne škole „Mihály Váci“, Simfonijski orkestar Savaria i jačkarni zbor Djurdjice.

BUDIMPEŠTA

Narodnosni odbor Mađarskog parlamenta od svog osnutka gaji redovite i aktivne veze s vodstvom MTVA. Tako su narodnosni glasnogovornici 29. studenoga posjetili zgradu MTVA i tamošnje studentske prostore, te se obavijestili o važnim pitanjima narodnosnih medija, sadržajnoj problematici narodnosnih televizijskih i radijskih programa pri MTVA, te osiguranju suvremenih tehničkih uvjeta za njihovu proizvodnju te o vjerodostojnom, objektivnom i subjektivnom izvješćivanju MTVA te inovativnim zamislima glede narodnosnih programa pri MTVA uz ocjenu prošloga razdoblja. O svemu ih je obavijestio ravnatelj MTVA Miklós Vaszily sa svojim suradnicima. Hrvatskoga glasnogovornika na tom sastanku predstavljao je voditelj njegova ureda Ladislav Kovač.

ERČIN

Hrvatska samouprava toga grada i ove godine priređuje tradicijski Racki Božić u subotu, 16. prosinca, s početkom u 15 sati u gradskom Općeprosvjetnom središtu i knjižnici Józsefa Eötvösa. U prigodnome programu sudjeluju erčinska djeca s betlehemskom igrom, društvo iz Kerestura (Ráckeresztúr), mjesni zbor Jorgovani i plesači skupine Zorica. Pri paljenju svijeće dušobrižnik András Tóth blagoslivlje plodove, jelo i piće, potom je zajednička molitva. Nakon kušanja domaće božićne juhe od graha slijede ples i veselica.

GARA

„Faljen Isus, gazdarice, / Čestitam Vam Materice, / Ja sam došo priko mora, / Da mi date malo ora!“ Tamošnja hrvatska samouprava srdačno Vas poziva na proslavu MATERICE I OCI 17. prosinca ove godine u 14 sati u garskom domu kulture. Program: Čestitke za Materice (garski učenici), Izvorni pjevački zbor iz Dušnoka i predavanje Stipana Krekića o tamburi i pjesmama, HKUD „Zora“ iz Aljmaša te garski Tamburaški orkestar „Bačka“. Predstavljanje zidnog kalendara za 2018. godinu. Nakon programa zajednička večera. Prijave na telefonu +36-70-333-6278, +36-30-477-3266 ili mailom na horvatgara@gmail.com. Organizatori sve zainteresirane čekaju na svečano paljenje adventske svijeće 16. prosinca 2017. u 16 sati ispred garske crkve.

KOLJNOF

Na spomen-svečevanje čekaju Koljnofci svakoga 15. decembra, u petak, od 19 uri povodom 90. rođendana pjesnika Mate Šinkovića ki je prerano, kot mlad človik, veliki društveni aktivist i njegovatelj materinske riči i hrvatske svisti napustio svoje voljene ljude i obljubljeni rodni kraj Koljnof, pred 45-imi ljeti uprav na svetom danu, 24. decembra. U memorijalnoj predstavi glavnu rič će peljati Joško Grubić.